

Наталя Будна, Марко Беденко

МАТЕМАТИКА

ЧАСТИНА 2

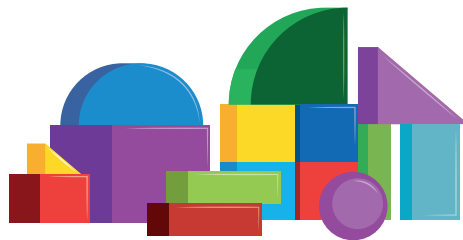
клас

Наталя Будна
Марко Беденко

МАТЕМАТИКА

Навчальний посібник для 1 класу
закладів загальної середньої освіти
(у 3-х частинах)

Частина 2

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН
2023

УДК 51(075.2)
Б 90

Навчальний посібник створено за Типовими освітніми програмами,
розробленими під керівництвом О. Я. Савченко та керівництвом Р. Б. Шиїна

Схвалено для використання в освітньому процесі
[рішення експертних комісій з педагогіки та методики початкової освіти
від 20 січня 2023 року (протокол №1) та з проведення антидискримінаційної експертизи
від 5 січня 2023 року (протокол №1)],
№2.0012-2023 у Каталозі надання грифів навчальній літературі
та навчальним програмам

Будна Н. О.

Б 90 Математика : навч. посібн. для 1 кл. закладів загальн. середн.
освіти : у 3-х ч. Ч. 2. / Н. О. Будна, М. В. Беденко. — Тернопіль : На-
вчальна книга – Богдан, 2023. — 96 с. : іл.

ISBN 978-966-10-6886-4

Навчальний посібник за своїм змістом відповідає Державно-
му стандарту початкової освіти та Типовим освітнім програмам.
Для учнів 1 класу.

УДК 51(075.2)

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.*

Завантажуйте безкоштовний інтерактивний додаток,
використовуючи детальну інструкцію, за посиланням:

<https://edodatok.com/6875-8/>

Тех. підтримка: (0352) 52-06-07, 067-352-09-89; admin@bohnan-digital.com

ISBN 978-966-10-6886-4

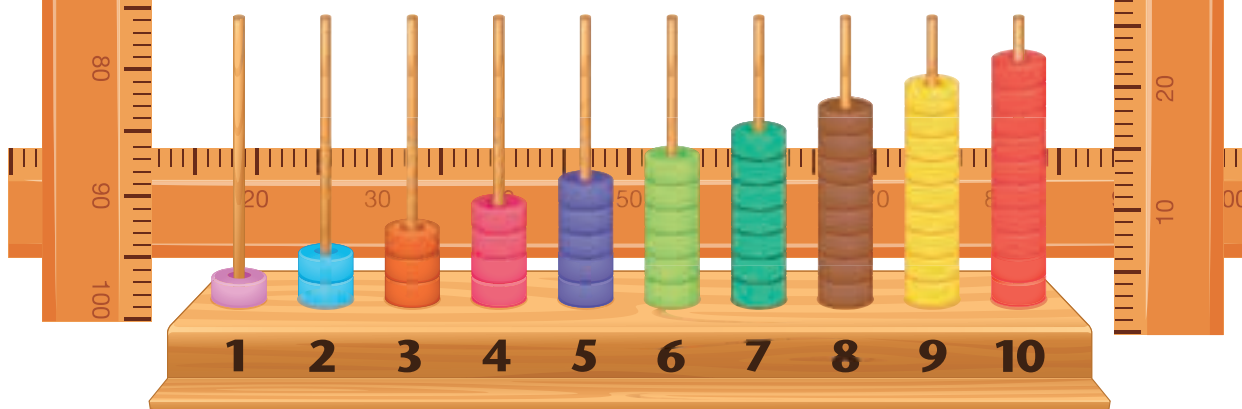
© Будна Н. О., Беденко М. В., 2023
© Навчальна книга – Богдан, виключна ліцензія
на видання, оригінал-макет, 2023

Дорогий першокласнику! Дорога першокласнице!

Вітаємо тебе на сторінках другої частини посібника. Тут ти дізнаєшся, що таке задача і з яких елементів вона складається, які бувають типи задач та як їх розв'язувати. Також вивчиш таблиці додавання і віднімання в межах 10, ознайомишся з назвами компонентів цих дій, продовжиш виконувати обчислення й порівняння виразів.

Тебе чекають цікаві дослідження та робота з інформацією, поданою у вигляді схем, таблиць, діаграм. А ще ти довідаєшся, що таке кілограм та літр і що вимірюють у цих одиницях.

Бажаємо наснаги й успіхів!

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

— запам'ятай;

— виконай за допомогою лічильного матеріалу;

— робота в парах або групах;

— порівняй;

— кругові вирази;

— творчі завдання.

Компоненти дії додавання. Многокутник

1. Прочитай назви чисел при додаванні. Запам'ятай їх.

$$\begin{array}{ccccccc} & & \text{сума} & & & & \\ & & \text{-----} & & & & \\ \mathbf{2} & + & \mathbf{3} & = & \mathbf{5} & & \\ \text{доданок} & & \text{доданок} & & \text{сума} & & \end{array}$$

2. Виконай дії. Підкресли найбільший доданок і найменшу суму.

$4 + 4 = \square$

$2 + 3 = \square$

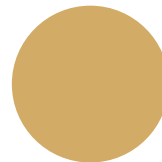
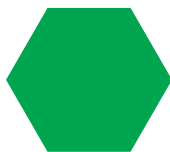
$5 + 3 = \square$

$1 + 7 = \square$

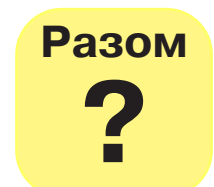
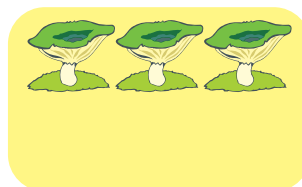
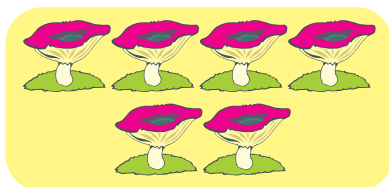
$3 + 6 = \square$

$8 + 2 = \square\square$

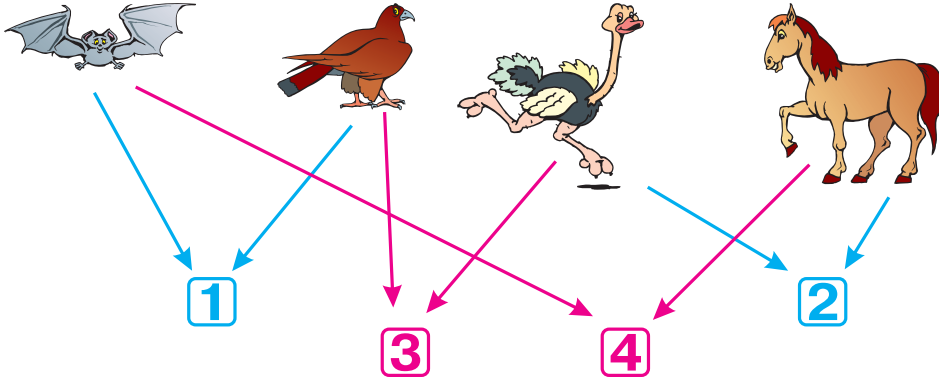
3. Які з цих фігур можна назвати многокутниками? Обґрунтуй свою думку.

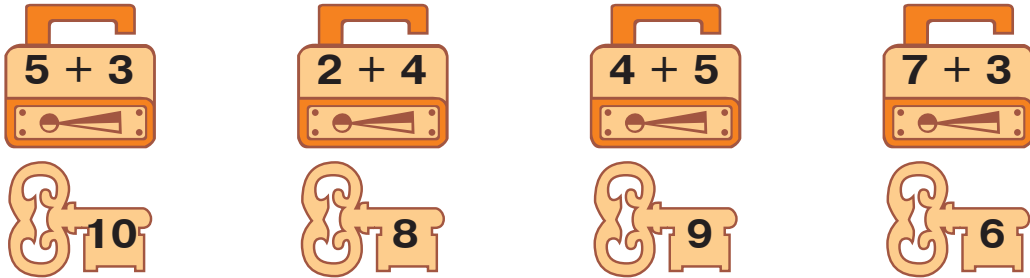
4.

5. Назвіть спільні ознаки цих тварин.

6.

7. Склади й запиши вирази на додавання. Обчисли їх та підкресли отримані суми.

8. Виконай додавання. Підкресли найбільшу суму.

$6 + 4 = .$ $8 + 1 = .$ $3 + 1 = .$
 $5 + 4 = .$ $3 + 2 = .$ $2 + 4 = .$

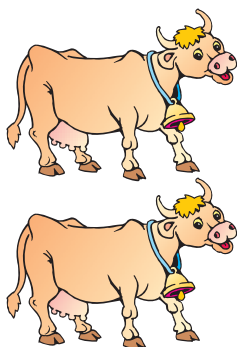
9. Намалюй зліва від чотирикутника п'ятикутник, а справа від трикутника — круг.

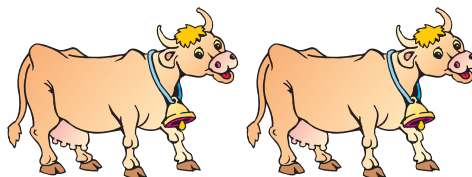
Число і цифра 0.

Порівняння нуля з натуральним числом

1. Паслося

Пішло додому

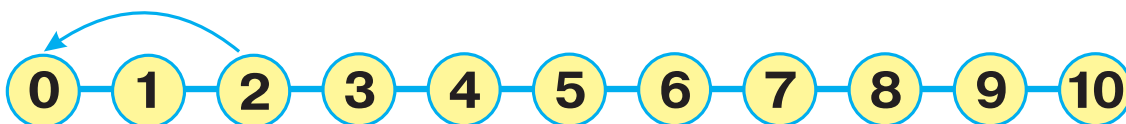

Залишилося на лузі

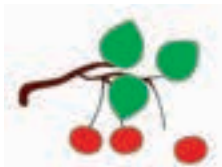
?

$$2 - 2 = \square$$

Зверни увагу, на якому місці числового ряду розташоване число 0.

2. Розглянь малюнки й записи. Як отримали число 0?

$$3 - 1 = 2$$

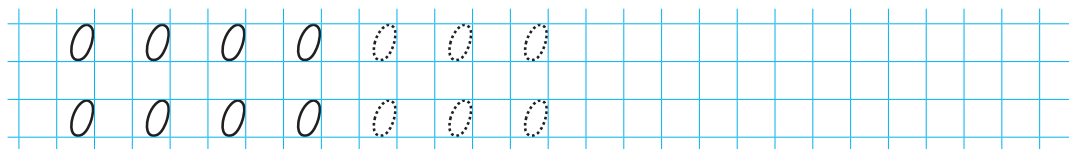

$$2 - 1 = 1$$

$$1 - 1 = 0$$

3.

4. Полічи предмети й обведи відповідне число за зразком.

1 (2) 3

0 1 2

3 4 5

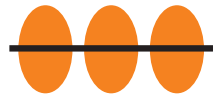

0 1 2

5. Допиши пропущені числа.

$$4 - 4 = \square$$

$$\square - \square = \square$$

$$\square - \square = \square$$

6.

$6 > 0$	$0 \square 8$	$2 \square 0$	$0 \square 1$
$5 \square 0$	$10 \square 0$	$0 \square 3$	$0 \square 0$

7.

Було

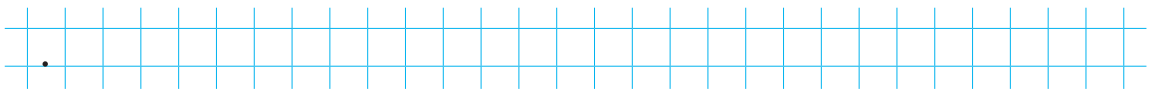
Витратили

Залишилося

10 гривень

?

8. За допомогою якої риски даний відрізок зменшили на 1 см; на 2 см; на 3 см; на 4 см?

9.

10. Допиши пропущені числа.

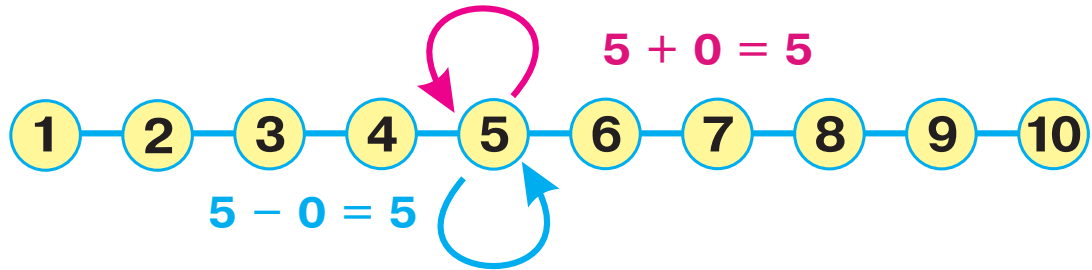
$$\square - \square = \square$$

$$\square - \square = \square$$

Додавання та віднімання числа 0

1. Як зміниться число, якщо до нього додати 0? Від нього відняти 0? Зроби висновок.

2.

Було

Принесли

Стало квітів

3. Який вираз відповідає малюнку? Що треба змінити на малюнку, щоби йому відповідав інший вираз?

Стояло

Поставили

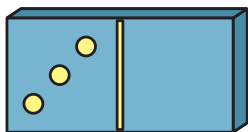
Стало коней

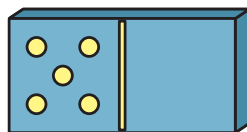
$$2 + 5$$

$$2 + 0$$

4. Склади, запиши й обчисли вирази про крапочки на кісточках доміно.

$$\square + \square = \square$$

$$\square + \square = \square$$

$$\square + \square = \square$$

5. Обчисліть.

$1. \quad 8 + 2 = \square \square$

$4 + 4 = \square$

$10 - 2 = \square$

$5 + 5 = \square \square$

$3 + 6 = \square$

$10 - 1 = \square$

$2. \quad 2 + 8 = \square \square$

$5 + 4 = \square$

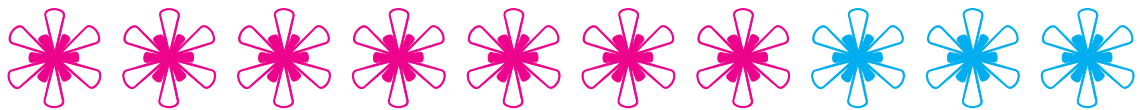
$9 - 3 = \square$

$6 + 3 = \square$

$7 + 3 = \square \square$

$10 - 3 = \square$

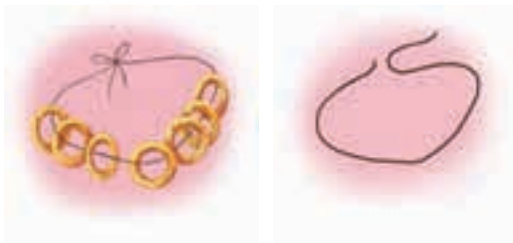
6. Скільки і яких зірочок треба перефарбувати, щоб рожевих і блакитних зірочок стало порівну? Обведи їх.

7. Допиши пропущені числа.

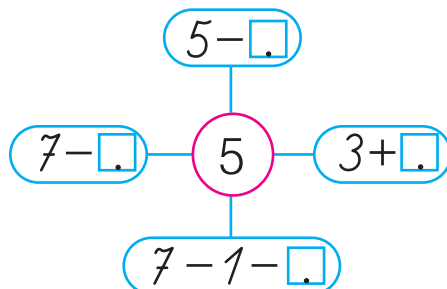
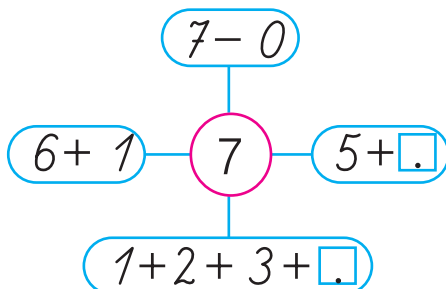
$5 - 5 = .$	$10 - . = 10$	$2 + 0 = .$
$4 - 0 = .$	$. + 1 = 1$	$8 - . = 8$

8. За малюнком склади, запиши й обчисли вираз.

$\square - \square = \square$

9. Допиши пропущені числа.

Компоненти дії віднімання. Куб

1. Прочитай назви чисел при відніманні. Запам'ятай їх.

різниця

$$8 - 5 = 3$$

зменшуване від'ємник різниця

2. Обчисли. Підкресли найбільше зменшуване і найменший від'ємник.

$10 - 3 = .$	$5 - 4 = .$
$9 - 1 = .$	$3 - 3 = .$
$8 - 2 = .$	$6 - 5 = .$

3. Допишіть пропущені числа.

1. $5 + \square = 8$

$4 + \square = 6$

$7 + \square = 8$

$4 + \square = 5$

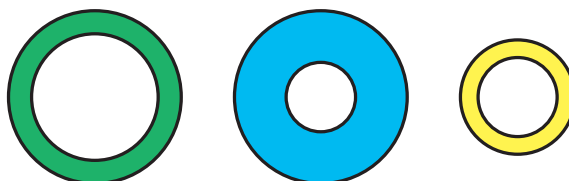
2. $8 + \square = 9$

$5 + \square = 10$

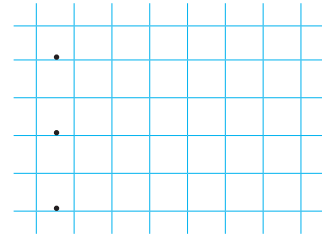
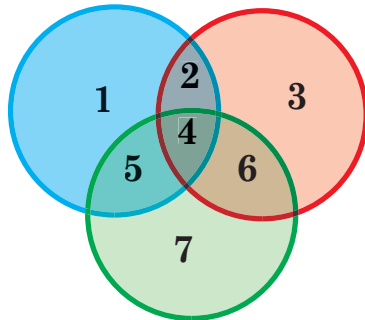
$7 + \square = 9$

$8 + \square = 10$

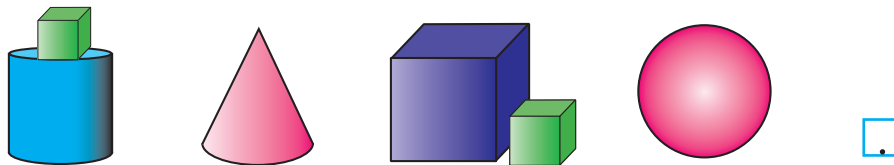
4. Із кожного зображеного круга вирізали менший круг. Обведи круг, із якого вирізали найбільший круг.

5. Які числа розташовані в зеленому крузі? Запиши в першому рядку. У блакитному крузі? Запиши в другому рядку. У червоному крузі? Запиши в третьому рядку. У спільній частині всіх кругів? Обведи.

6. Скільки кубів ти бачиш на малюнку? Запиши відповідне число.

7. Допиши пропущені знаки.

$5 - 2 \square 2 + 4$

$9 - 3 \square 4 + 1$

$4 + 2 \square 7 - 3$

$8 - 3 \square 2 + 3$

$2 + 6 \square 10 - 2$

$1 + 0 \square 8 - 0$

8. Наведи відрізок, довжина якого дорівнює довжині відрізка AB .

$A \quad 2 \text{ см} \quad B$

9.

Переставний закон дії додавання

1. Обчисли й порівняй отримані суми. Зроби висновок.

$$3 + 5$$

$$5 + 3$$

При додаванні числа можна переставляти.

2. Допиши пропущені числа та знаки.

$$2 + 7 = \square$$

$$7 + 2 = \square$$

$$2 + 7 = \square \quad 7 + 2 = \square$$

3. Виконайте дії. Щоб полегшити обчислення, можете переставляти доданки.

$$1. \quad 2 + 4 = \square \quad 4 + 6 = \square \quad 10 - 5 = \square$$

$$3 + 5 = \square \quad 8 - 3 = \square \quad 10 - 3 = \square$$

$$2. \quad 1 + 9 = \square \quad 10 - 2 = \square \quad 2 + 6 = \square$$

$$3 + 4 = \square \quad 10 - 4 = \square \quad 3 + 7 = \square$$

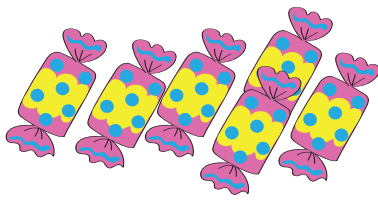
4. Розташуй літери в порядку зростання чисел і прочитай слово. Запиши його.

6 10 9 1 5 4 2
В Й Е С О Л О

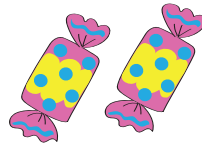

5.

Було

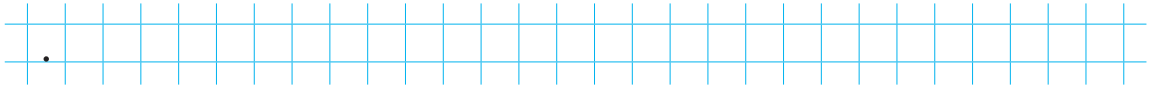

Купили

Стало

?

6.

$8 + 1 \square 8 - 1$

$10 - 3 \square 3 + 4$

$5 + 4 \square 1 + 9$

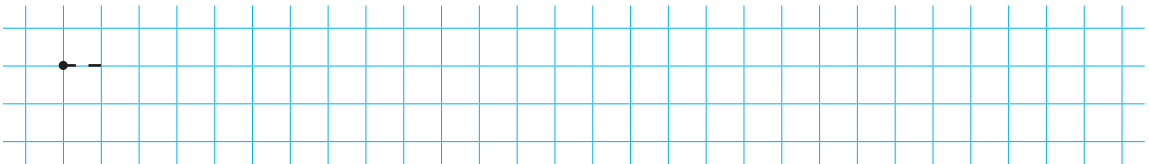
$6 + 2 \square 2 + 6$

$10 + 0 \square 2 + 7$

$8 - 3 \square 6 - 3$

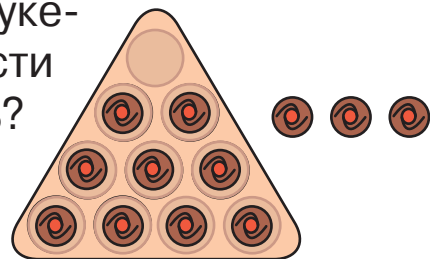
7.

Накресли відрізок завдовжки 8 см. Поділи його рисою на два однакові відрізки.

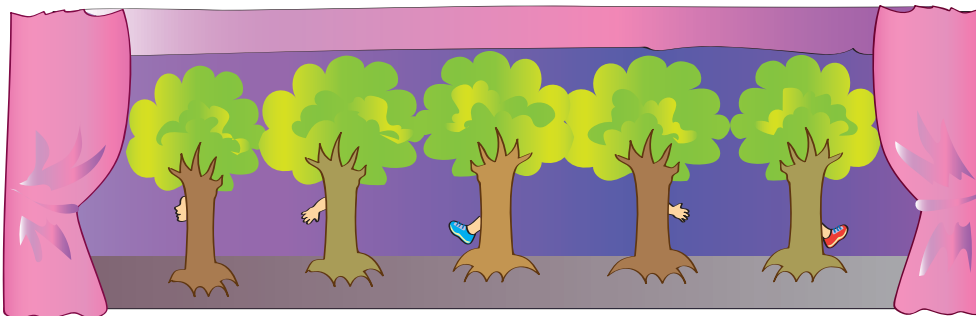

8.

У такій коробці вміщується 10 цукерок. Скільки цукерок треба докласти в коробку, щоб їх там стало десять? Скільки цукерок при цьому залишиться поза коробкою?

9.

ДОДАВАННЯ ТА ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 10

Задача. Структура задачі

1. Це **задача**. Вона складається з **умови** та **запитання**.

У коробці було 5 олівців. Зайчик-вуханчик узяв 2 олівці для малювання. Скільки олівців залишилося в коробці?

Щоб дати відповідь на запитання задачі, її потрібно розв'язати. Розв'язання записують арифметичною дією.

Задача

$$5 - 2 = 3 \text{ (ол.)}$$

Відповідь: 3 олівці.

2. Розв'яжи задачу. Запиши розв'язання та відповідь.
У Ясі було 5 грн. Їй дали ще 2 грн. Скільки гривень стало в Ясі?

$$\square \square \square = \square \text{ (грн)}$$

Відповідь: \square гривень.

3. Однакові літери в цих записах позначають однакові цифри, різні літери — різні цифри. Розшифруй записи.

$$AM - A = Y$$

$$M + M = M$$

$$B + B = AM$$

4. З'єднай за зразком.

В автобусі їхало 6 пасажирів. На зупинці зайшло ще 3 пасажери.

Запитання
задачі

Скільки пасажирів стало в автобусі?

Умова
задачі

$$6 + 3 = 9 \text{ (п.)}$$

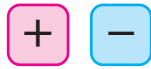
Відповідь

9 пасажирів.

Розв'язання

5. $2 + 6 \rightarrow \square - 3 \rightarrow \square + 4 \rightarrow \square - 3 \rightarrow \square + 2 \rightarrow \square$

6. Яку дію ти обереш для розв'язування цієї задачі? Обведи потрібний знак.

Усього
плодів
?

7. На гілці сиділа пташка. До неї прилетіло ще дві.

Іванко вважає, що він склав задачу. А ти як гадаєш?

Постав запитання до задачі. Розв'яжи її. Дай відповідь.

$$\square + \square = \square \text{ (пт.)}$$

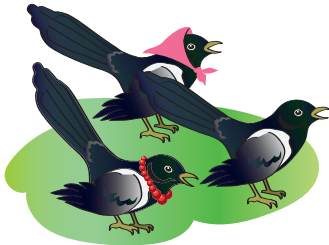
Відповідь: \square пташки.

Складання та розв'язування задач за малюнками

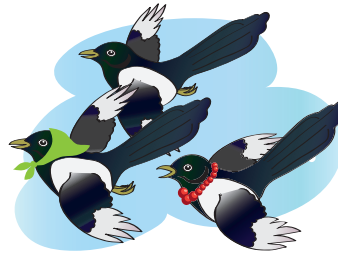
1. За поданими малюнками складіть і розв'яжіть задачу.

1. Було

Прилетіло

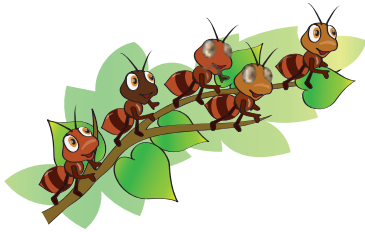
Стало

?

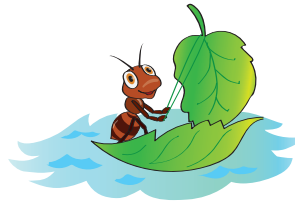
$$\square \square \square = \square \text{ (с.)}$$

Відповідь: \square сорок.

2. Було

Відплив

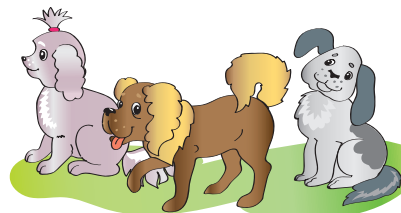
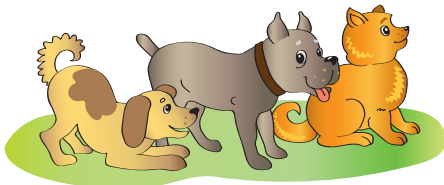
Залишилося

?

$$\square \square \square = \square \text{ (м.)}$$

Відповідь: \square мурахи.

3.

Усього

?

$$\square \square \square = \square \text{ (п.)}$$

Відповідь: \square песиків.

2. Знайди адресата кожного листа. З'єднай конверти з номерами квартир.

$$\begin{array}{|c|} \hline \square \\ \hline 3 + 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|} \hline \square \\ \hline 8 - 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|} \hline \square \\ \hline 9 - 1 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|} \hline \square \\ \hline 4 - 3 \\ \hline \end{array}$$

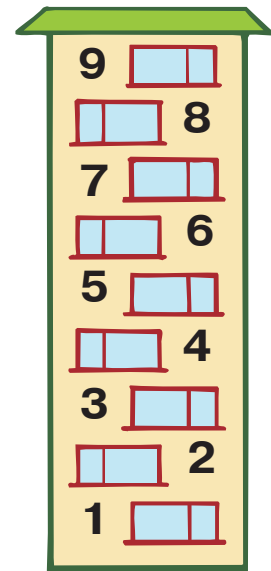
$$\begin{array}{|c|} \hline \square \\ \hline 5 - 1 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|} \hline \square \\ \hline 7 + 2 \\ \hline \end{array}$$

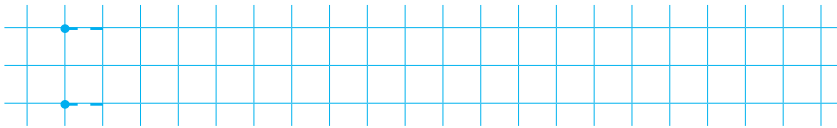
$$\begin{array}{|c|} \hline \square \\ \hline 6 - 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|} \hline \square \\ \hline 8 - 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|} \hline \square \\ \hline 5 - 2 \\ \hline \end{array}$$

3. Накресли відрізки довжиною 3 см і 5 см.

4. Допиши пропущені числа.

$$3 + \square = 7$$

$$5 + \square = 8$$

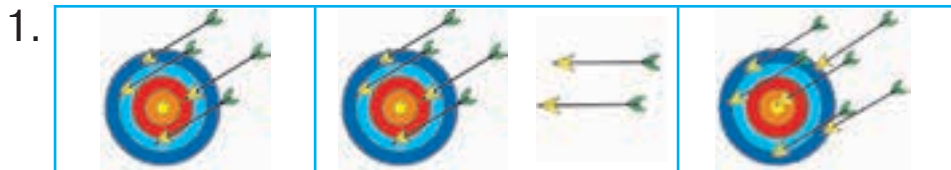
$$3 + \square = 9$$

$$4 + \square = 7$$

$$3 + \square = 8$$

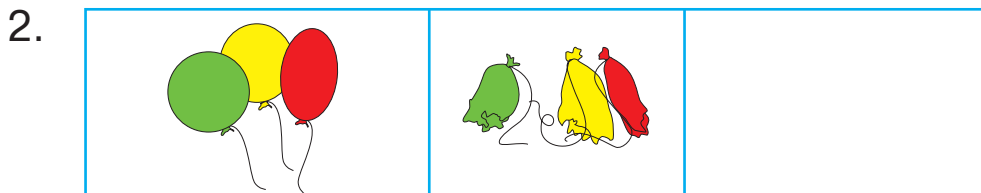
$$1 + \square = 9$$

5. Складіть і розв'яжіть задачі за малюнками.

$$\square \square \square = \square \text{ (стр.)}$$

Відповідь: \square стріл.

$$\square \square \square = \square \text{ (к.)}$$

Відповідь: \square кульок.

Розв'язування задач на знаходження суми

1. Прочитай задачу. Якою дією її потрібно розв'язати? Поясни, чому.

В одній руці гнома 1 гриб, а в іншій — 2 гриби. Скільки всього грибів у гнома?

$$\square \square \square = \square \text{ (гр.)}$$

Відповідь: \square гриби.

Задачі на знаходження суми розв'язують за допомогою дії додавання.

2. Розв'яжи задачу.

На кораблику є 4 матроси й 1 капітан. Скільки всього моряків на кораблику?

4

1

Усього моряків

?

$$\square \square \square = \square \text{ (м.)}$$

Відповідь: \square моряків.

3. Обчисли.

$$5 + 4 = \square$$

$$3 + 4 = \square$$

$$8 - 2 = \square$$

$$2 + 5 = \square$$

$$6 + 3 = \square$$

$$7 - 1 = \square$$

4. $5 \square 4 + 1$

$$3 + 1 \square 6$$

$$10 \square 1$$

$$7 \square 8 - 2$$

$$4 + 2 \square 9$$

$$9 \square 10$$

5. Прочитай і порівняй задачі. Доповни другу задачу. Розв'яжи задачі й запиши відповіді.

1) У парку росло 4 клени. Посадили ще 3 клени. Скільки кленів стало в парку?

$$\square \square \square = \square \text{ (кл.)}$$

Відповідь: \square кленів.

2) У парку росло 4 клени і 3 ялинки. Скільки росло в парку?

$$\square \square \square = \square \text{ (д.)}$$

Відповідь: \square дерев.

6. 1. Прочитайте задачу й підкресліть її запитання. Розв'яжіть задачу.

Петрик має 5 зошитів у клітинку і 3 зошити в лінійку. Скільки всього зошитів у Петрика?

$$\square \square \square = \square \text{ (з.)}$$

Відповідь: \square зошитів.

2. Прочитайте задачу й підкресліть її умову. Розв'яжіть задачу.

Оксанка розфарбувала спочатку 3 малюнки, а потім — ще 5 малюнків. Скільки всього малюнків розфарбувала Оксанка?

$$\square \square \square = \square \text{ (м.)}$$

Відповідь: \square малюнків.

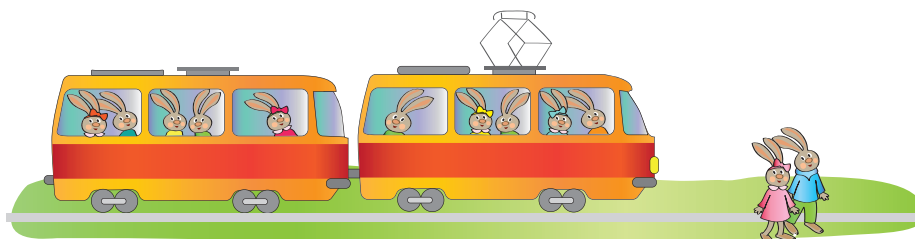
Розв'язування задач на знаходження остачі

1. Склади задачу. Якою дією її потрібно розв'язати? Поясни, чому.

Їхало 10

Вийшло

Поїхало далі

$$\square \square \square \square = \square \text{ (з.)}$$

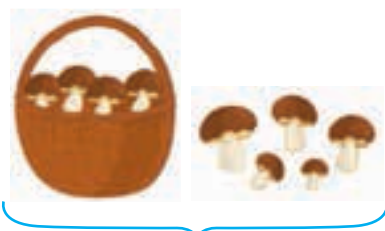
Відповідь: \square зайців.

Задачі на знаходження остачі розв'язують за допомогою дії віднімання.

2. За поданими малюнками складіть та розв'яжіть задачі.

1.

$$\square \square \square = \square \text{ (гр.)}$$

Відповідь: \square грибів.

2.

Було

Від'їхало

Залишилося

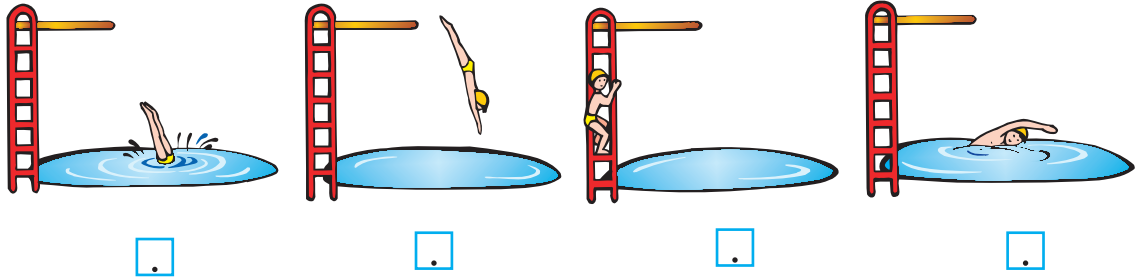

?

$$\square \square \square = \square \text{ (м.)}$$

Відповідь: \square машин.

3. Що було спочатку, а що — потім? Пронумеруй.

4. Поміркуй, яка з цих іграшок найлегша. Обведи її.

5. Обчисли.

$8 - 3 = \square$

$10 - 1 = \square$

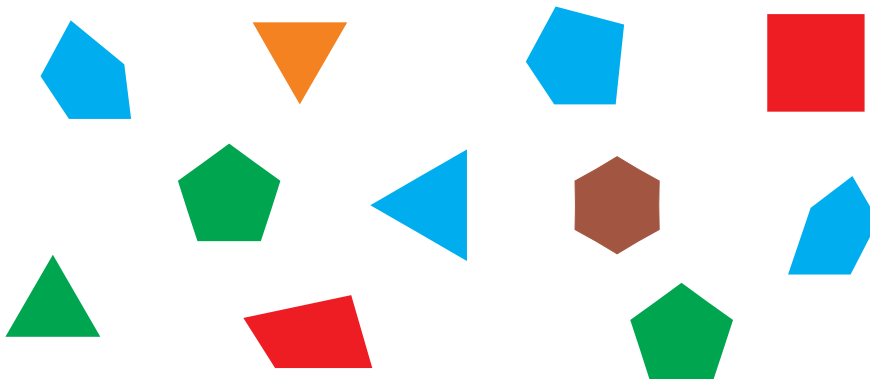
$6 - 3 = \square$

$7 - 2 = \square$

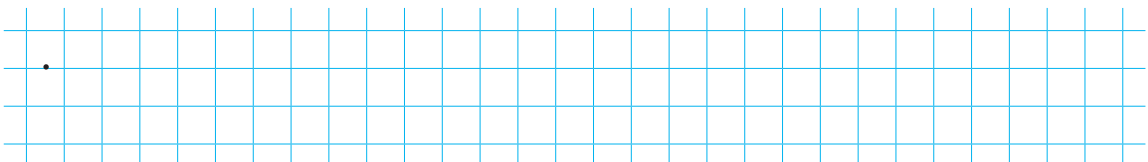
$10 - 4 = \square$

$4 - 1 = \square$

6. Обведи шестикутник. Поясни, чому цю фігуру так називають.

7. Склади та розв'яжи свою задачу.

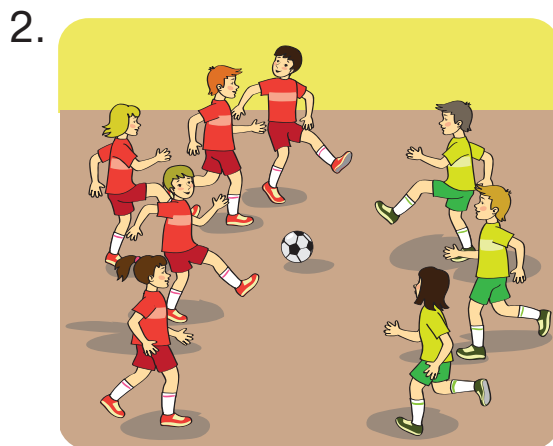
Урок-дослідження. Складання та розв'язування задач

1. За малюнками складіть та розв'яжіть задачі. Поясніть вибір дії розв'язання.

$$\square \square \square = \square \text{ (д.)}$$

Відповідь: \square дітей.

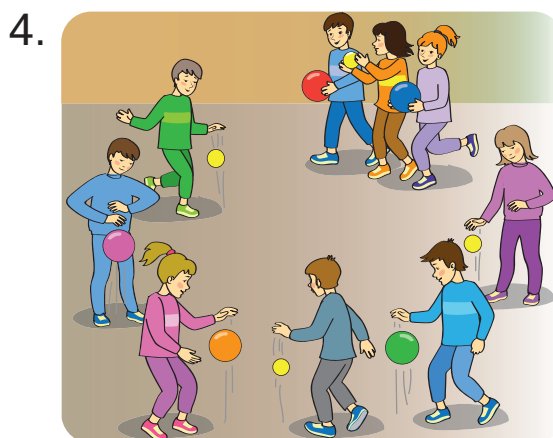
$$\square \square \square = \square \text{ (д.)}$$

Відповідь: \square дітей.

$$\square \square \square = \square \text{ (д.)}$$

Відповідь: \square дітей.

$$\square \square \square = \square \text{ (д.)}$$

Відповідь: \square дітей.

Додавання та віднімання числа 1

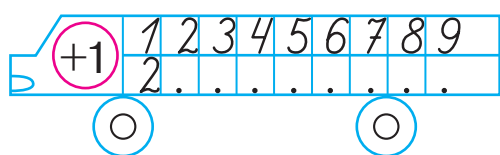
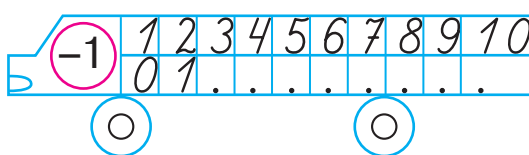
1. Досліди таблиці додавання та віднімання числа 1.

! $1 + 1 = 2$		$2 - 1 = 1$
$2 + 1 = 3$		$3 - 1 = 2$
$3 + 1 = 4$		$4 - 1 = 3$
$4 + 1 = 5$		$5 - 1 = 4$
$5 + 1 = 6$		$6 - 1 = 5$
$6 + 1 = 7$		$7 - 1 = 6$
$7 + 1 = 8$		$8 - 1 = 7$
$8 + 1 = 9$		$9 - 1 = 8$
$9 + 1 = 10$		$10 - 1 = 9$

2. Поясни за допомогою числового ряду, що означає додати число 1, відняти число 1.

+1		$2 + 1 = \square$
		$7 - 1 = \square$
	-1	

3. Допиши пропущені числа.

4. Обчисли.

$2 + 1 = \square$

$6 - 1 = \square$

$4 + 1 = \square$

$10 - 1 = \square$

$6 + 1 = \square$

$3 - 1 = \square$

5. Розв'яжіть задачі.

1. В Олі було 4 фломастери. Брат дав їй іще один. Скільки фломастерів стало в Олі?

$\square \square \square = \square \text{ (фл.)}$

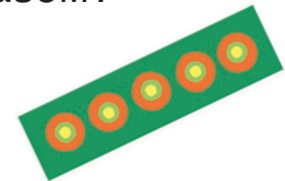
Відповідь: \square фломастерів.

2. Павлик виготовив 5 закладок, а Полінка — одну. Скільки закладок вони виготовили разом?

$\square \square \square = \square \text{ (з.)}$

Відповідь: \square закладок.

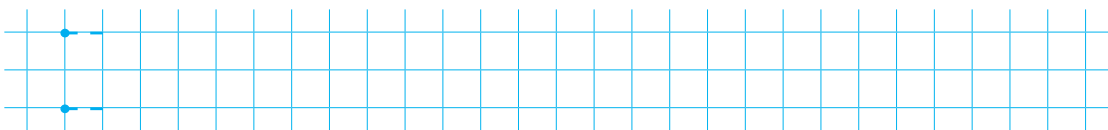
3. Іринка мала 6 листівок. Одну листівку вона віддала братикові. Скільки листівок залишилося в Іринки?

$\square \square \square = \square \text{ (л.)}$

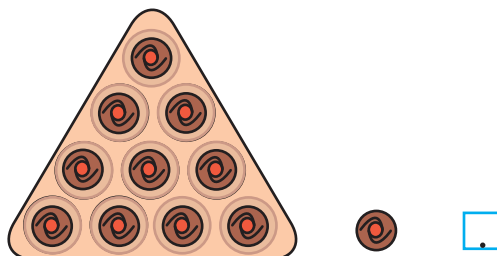
Відповідь: \square листівок.

6. Накресли два відрізки: один — 3 см, а інший — 8 см.

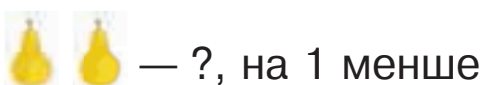
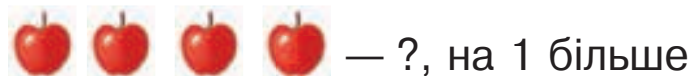

7.

Збільшення та зменшення числа на 1

1. Розглянь малюнки та поміркуй, що означає на 1 більше чи на 1 менше.

Коли предметів стільки ж та ще один,
то кажуть, що їх на 1 більше.
Коли предметів стільки ж, але без одного,
то кажуть, що їх на 1 менше.

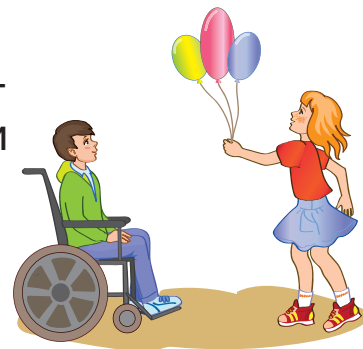
2. Розв'яжіть і порівняйте задачі.

1. У Галинки 3 повітряні кульки, а в Петрика — на 1 кульку більше. Скільки кульок у Петрика? Намалюй.

$$\square \square \square = \square \text{ (к.)}$$

Відповідь: \square кульки.

2. У Галинки 3 повітряні кульки. Одну кульку вона віддала Петрикові. Скільки кульок залишилося в Галинки?

$$\square \square \square = \square \text{ (к.)}$$

Відповідь: \square кульки.

3. За малюнком склади та розв'яжи задачу.

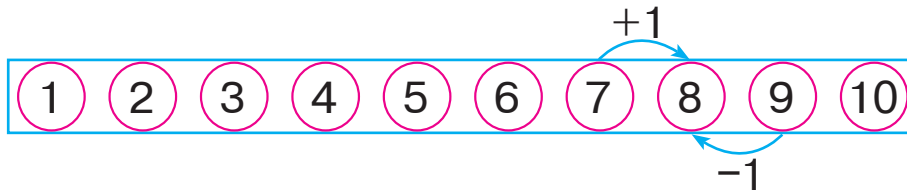
На 1 менше

$$\square \square \square = \square \text{ (р.)}$$

Відповідь: \square рибки.

4. Допиши пропущені числа.

$7 + 1 = \square$

$6 - 1 = \square$

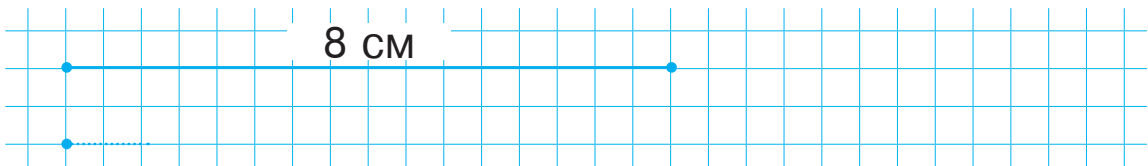
$8 - 1 = \square$

$9 - 1 = \square$

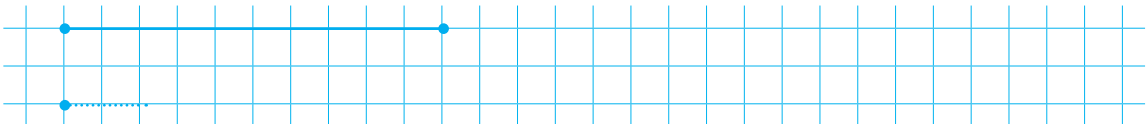
$4 + 1 = \square$

$9 + 1 = \square \square$

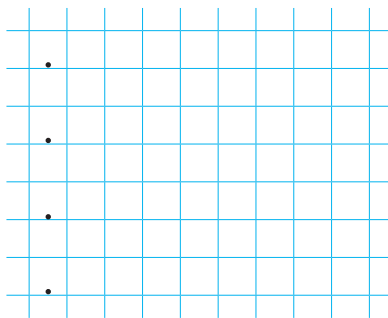
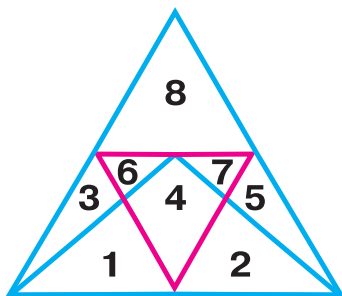
5. Накресли відрізок, на 1 см довший від даного.

6. Виміряй довжину відрізка. Накресли відрізок, на 1 см коротший.

7.

Додавання та віднімання числа 2. Куля

1. Досліди таблиці додавання та віднімання числа 2.

$1 + 2 = 3$

$3 - 2 = 1$

$2 + 2 = 4$

$4 - 2 = 2$

$3 + 2 = 5$

$5 - 2 = 3$

$4 + 2 = 6$

$6 - 2 = 4$

$5 + 2 = 7$

$7 - 2 = 5$

$6 + 2 = 8$

$8 - 2 = 6$

$7 + 2 = 9$

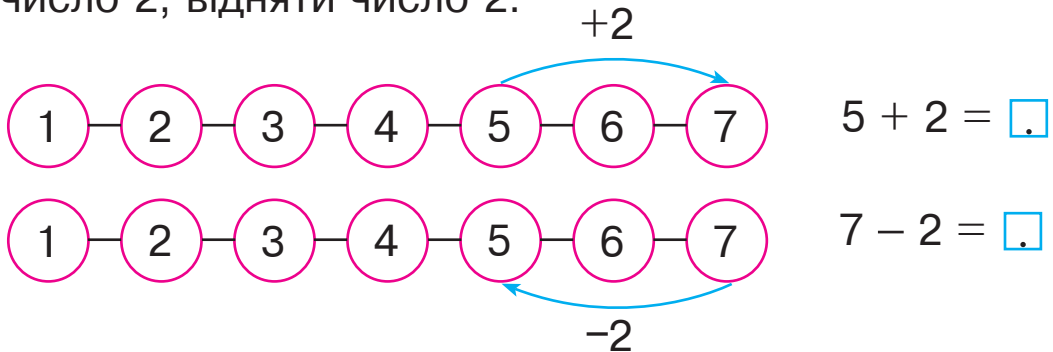
$9 - 2 = 7$

$8 + 2 = 10$

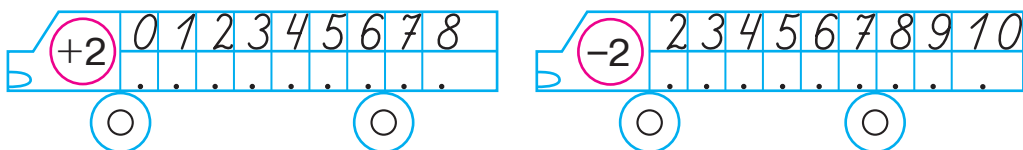

$10 - 2 = 8$

2. Поясни на основі числового ряду, що означає додати число 2, відняти число 2.

3. Допиши пропущені числа.

4. У вазі було 8 слив. Дві сливи з'їли. Скільки слив залишилось у вазі?

$\square \square \square = \square \text{ (сл.)}$

Відповідь: \square слив.

5. Іванко зірвав 6 яблук, а Оленка — 2 яблука.
Скільки яблук зірвали діти?

$$\square \square \square = \square \text{ (ябл.)}$$

Відповідь: \square яблук.

6. Допиши пропущені числа.

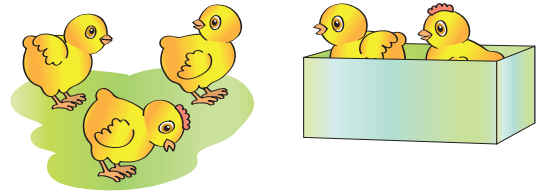
Збільш на 1				
2	3	5	7	8
3	\square	\square	\square	\square

Зменш на 1				
3	4	6	7	10
2	\square	\square	\square	\square

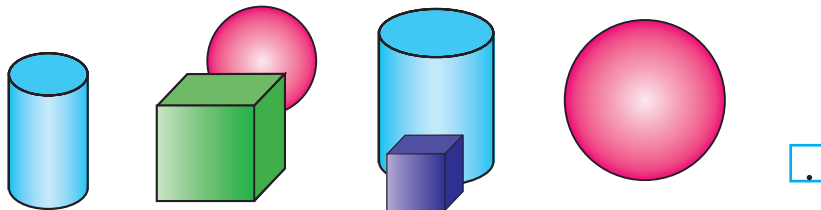
7. Склади і розв'яжи задачу за малюнком.

$$\square \square \square = \square \text{ (к.)}$$

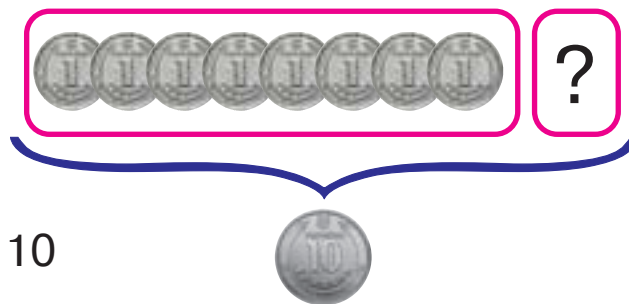
Відповідь: \square курчат.

8. Скільки куль ти бачиш на малюнку? Напиши.

9. Скільки монет по гривні треба додати, щоб отримати десять гривень?

$$8 + \square = 10$$

10. $3 + 1 \rightarrow \square - 2 \rightarrow \square + 1 \rightarrow \square - 0 \rightarrow \square + 2 \rightarrow \square$

Збільшення та зменшення числа на 2

1. На березі сиділо 3 жабки, а у воді плавало на 1 жабку більше. Скільки жабок плавало у воді?

$$\square \square \square = \square \text{ (ж.)}$$

Відповідь: \square жабки.

2. За малюнками складіть та розв'яжіть задачі.

1.

 На 2 менше

?

$$\square \square \square = \square \text{ (сл.)}$$

Відповідь: \square слив.

2.

 На 2 більше

?

$$\square \square \square = \square \square \text{ (ог.)}$$

Відповідь: $\square \square$ огірків.

3. На скільки сантиметрів перший відрізок збільшили, а другий — зменшили? Виміряй і запиши.

На \square см

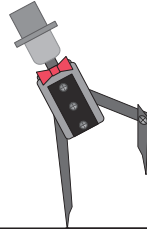

На \square см

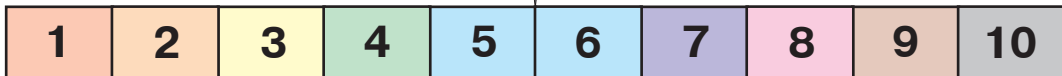
4. Допиши пропущені числа.

Доданок	1	8	7	8	5	1	4	3
Доданок	9	2	1	1	2	4	1	2
Сума	10	____	____	____	____	____	____	____

5. Доповни число 5 до числа 10.

$$5 + \square = 10$$

6. Оленка намалювала 5 грибів, а Петрик — на 2 гриби менше. Скільки грибів намалював Петрик?

$$\square \square \square = \square (\text{____.})$$

Відповідь: гриби.

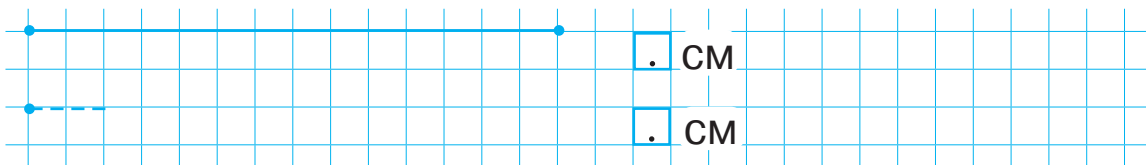
7. Оля вирізала 3 кружечки, а Андрій — на 2 кружечки більше. Скільки кружечків вирізав Андрій?

$$\square \square \square = \square (\text{____.})$$

Відповідь: кружечків.

8. Вимірй довжину даного відрізка. Запиши. Накресли відрізок, на 2 см коротший від даного. Вкажи його довжину.

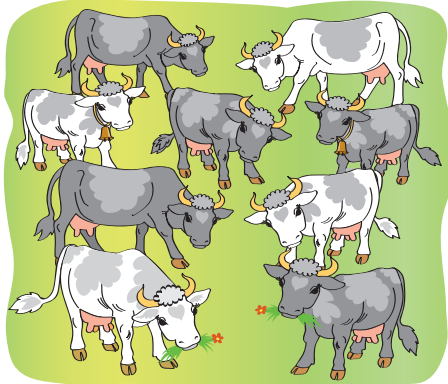

Задачі на збільшення та зменшення числа на кілька одиниць

1. За малюнками складіть і розв'яжіть задачі.

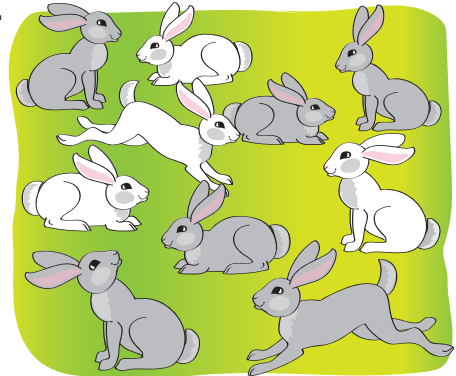
1.

$$\square \square \square = \square \text{ (_____.)}$$

Відповідь: \square корів.

2.

$$\square \square \square = \square \square \text{ (_____.)}$$

Відповідь: $\square \square$ кролів.

3.

$$\square \square \square = \square \text{ (_____.)}$$

Відповідь: \square дітей.

2. У будинку живуть 3 собаки, а котів — на 1 більше. Скільки котів живе в будинку?

$$\square \square \square = \square \text{ (_____.)}$$

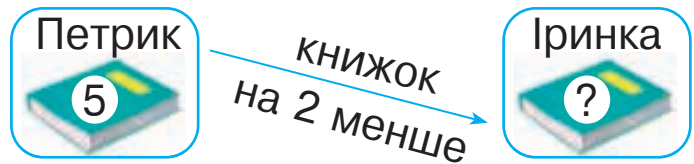
Відповідь: \square коти.

3. У Петрика 5 книжок, а в Іринки на 2 книжки менше. Скільки книжок в Іринки?

$$\square \square \square = \square (\text{_____})$$

Відповідь: \square книжки.

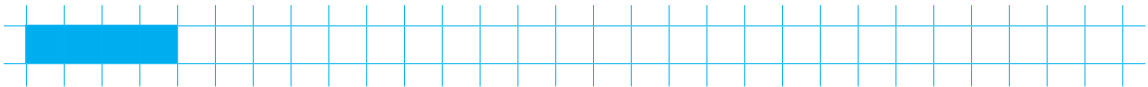
4. У вазі 7 цукерок, а в коробці на 2 цукерки більше. Скільки цукерок у коробці?

$$\square \square \square = \square (\text{_____})$$

Відповідь: \square цукерок.

5. Збільш довжину смужки на 2 клітинки. Скільки сантиметрів становить довжина смужки тепер? Запиши.

6. Допиши пропущені знаки арифметичних дій (плюс та мінус).

$$6 \square 2 = 4$$

$$10 \square 2 = 8$$

$$5 \square 1 = 4$$

$$7 \square 2 = 9$$

$$5 \square 2 = 7$$

$$9 \square 1 = 10$$

7. Обчисли.

$$1 + 2 = \square$$

$$3 - 1 = \square$$

$$2 + 2 = \square$$

$$4 + 2 = \square$$

$$7 + 1 = \square$$

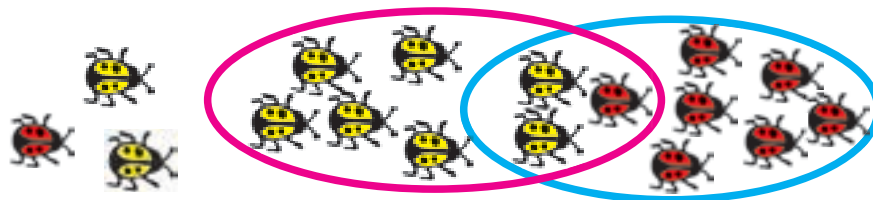
$$3 - 2 = \square$$

$$6 - 2 = \square$$

$$5 - 2 = \square$$

$$6 + 1 = \square$$

8.

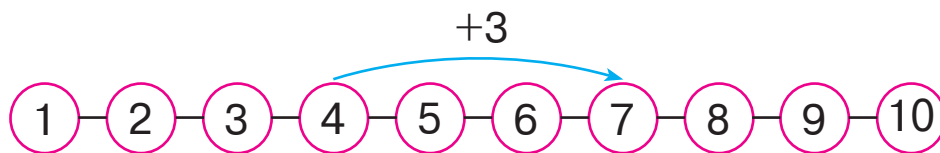

Додавання та віднімання числа 3

1. Досліди таблиці додавання та віднімання числа 3.

$1 + 3 = 4$		$4 - 3 = 1$
$2 + 3 = 5$		$5 - 3 = 2$
$3 + 3 = 6$		$6 - 3 = 3$
$4 + 3 = 7$		$7 - 3 = 4$
$5 + 3 = 8$		$8 - 3 = 5$
$6 + 3 = 9$		$9 - 3 = 6$
$7 + 3 = 10$		$10 - 3 = 7$

2. Поясни на основі числового ряду, що означає додати число 3, відняти число 3.

$$4 + 3 = \square$$

$$10 - 3 = \square$$

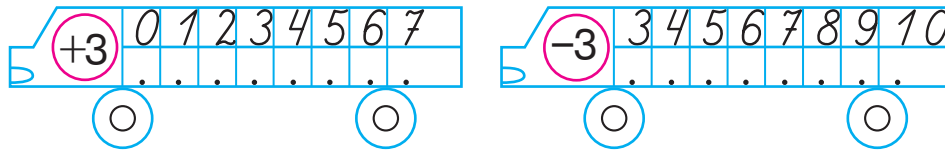
3. Діти склали із конструктора фортецю. Спочатку побудували 4 вежі, а потім — іще 3. Скільки веж має фортеця тепер?

$$\square \square \square = \square (\text{_____})$$

Відповідь: \square веж.

4. Допиши пропущені числа.

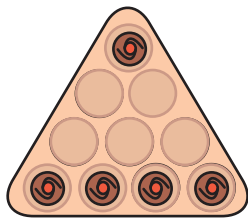

5. Юлі на Новий рік подарували 5 подарунків, а Гордієві — 3 подарунки. Скільки всього подарунків отримали діти?

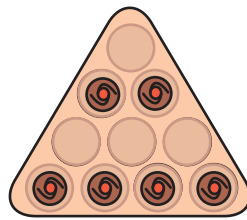
$$\square \square \square = \square (\text{_____})$$

Відповідь: \square подарунків.

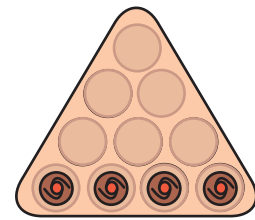
6. Доповни кількість цукерок у кожній коробці до десяти.

$$5 + \square = 10$$

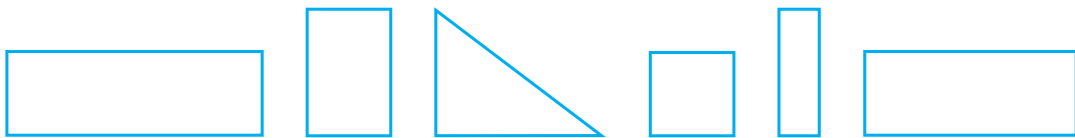

$$6 + \square = 10$$

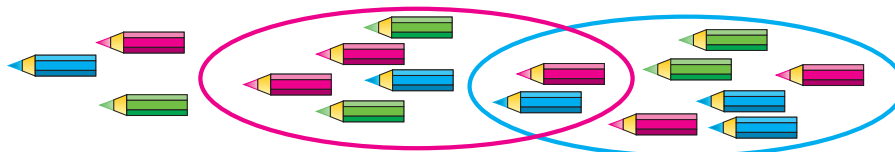
$$4 + \square = 10$$

7. Яка фігура тут «зайва»? Чому? Зафарбуй цю фігуру.

$$8. 6 + 3 \rightarrow \square - 2 \rightarrow \square + 3 \rightarrow \square \square - 1 \rightarrow \square - 9 \rightarrow \square$$

9.

Збільшення та зменшення числа на 3

1.

Збільш на 3				
1	2	3	4	7
____	____	____	____	____

Зменш на 3				
4	5	6	8	10
____	____	____	____	____

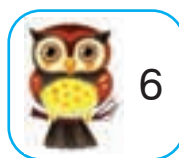
2. Розв'яжіть задачі.

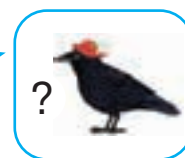
1. У гаю живе 6 сов, а гав — на 3 більше. Скільки гав живе в гаю?

$$\square \square \square = \square \text{ (_____.)}$$

Відповідь: гав.

гав
на 3 більше

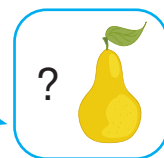
2. Мама купила 7 яблук, а груш — на 3 менше. Скільки груш купила мама?

$$\square \square \square = \square \text{ (_____.)}$$

Відповідь: груші.

груш
на 3 менше

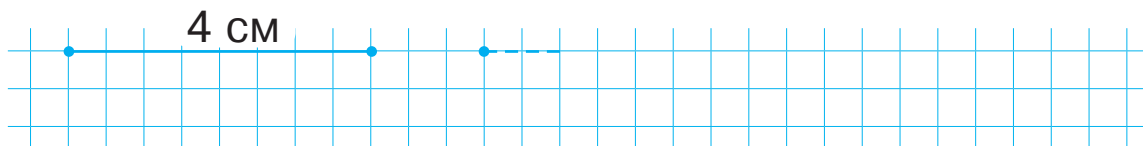
3. Доповни умову задачі, взявши до уваги схему її розв'язання. Дай відповідь.

У першому вагоні трамвая їхало 7 пасажирів, а в другому — на 3 пасажирів . Скільки пасажирів їхало в другому вагоні трамвая?

$$\square + \square = \square \square \text{ (_____.)}$$

Відповідь: пасажирів.

4. Накресли відрізок, на 3 см довший за даний.

5. Обчисли.

$2 + 3 = \square$

$6 + 3 = \square$

$10 - 3 = \square$

$3 - 1 = \square$

$8 - 3 = \square$

$5 + 3 = \square$

$7 - 2 = \square$

$4 + 2 = \square$

$1 + 2 = \square$

6. На шкільному ярмарку Вадим продав 6 тістечок, а Ніна — на 3 тістечка більше. Скільки тістечок продала Ніна?

$\square \square \square = \square (\text{_____})$

Відповідь: \square тістечок.

7. Допиши пропущені числа.

$5 + \square = 8$

$\square - 3 = 4$

$4 + \square = 7$

$6 + \square = 7$

$\square - 2 = 3$

$\square - 3 = 5$

$10 \square 2$

$7 \square 1$

$5 \square 5$

$2 \square 4$

$8 \square 8$

$6 \square 8$

$1 \square 0$

$3 \square 1$

9. Розташуй літери в порядку спадання результатів дій і отримаєш слово. Запиши його.

$8 + 1$
Б

$5 + 2$
Н

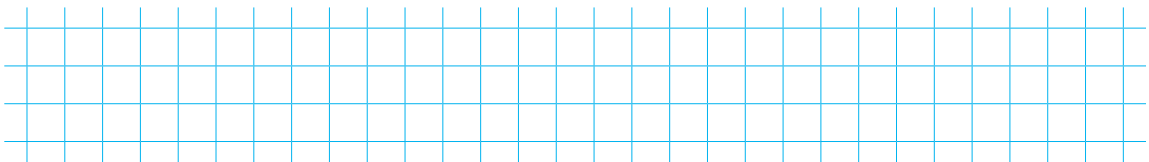
$4 + 4$
А

$4 - 2$
А

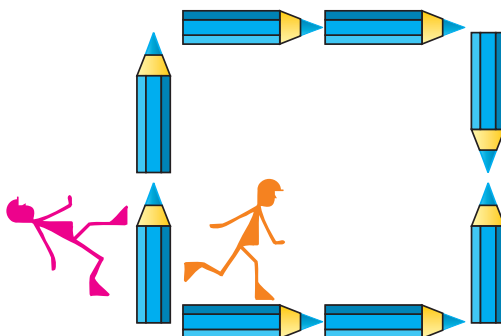
$3 + 2$
У

$1 + 3$
Р

$5 + 1$
Д

10.

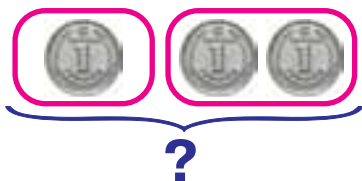
Урок-дослідження. Десяток

1. Розглянь малюнок і поміркуй, що таке десяток.

Десять одиниць —
це один **десяток**.
 $10 = 1$ дес.

2. Обчисли.

$$1 + 2 = \square$$

$$1 \text{ дес.} + 2 \text{ дес.} = \square \text{ дес.}$$

3. Скільки чого зображено? Запиши під кожним малюнком потрібні числа.

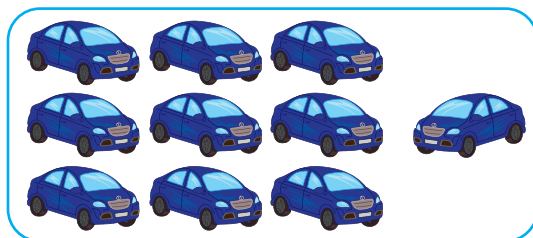
\square \square

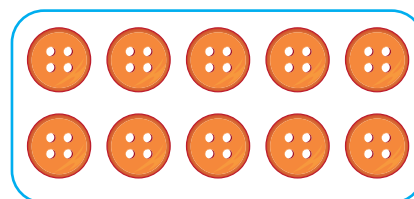
\square \square

\square \square

$$\square \square = 9 + \square$$

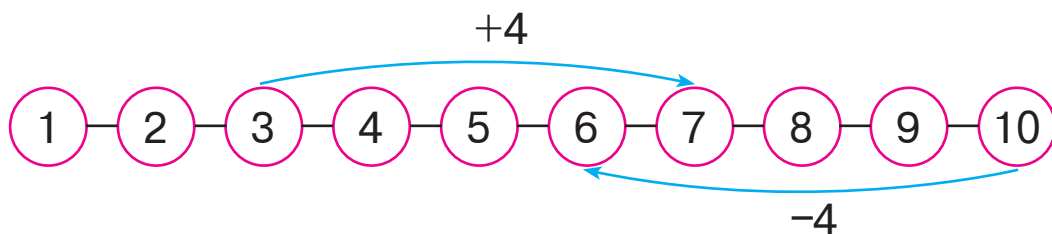
\square десяток

Додавання та віднімання числа 4

1. Досліди таблиці додавання і віднімання числа 4.

1 + 4 = 5		5 - 4 = 1
2 + 4 = 6		6 - 4 = 2
3 + 4 = 7		7 - 4 = 3
4 + 4 = 8		8 - 4 = 4
5 + 4 = 9		9 - 4 = 5
6 + 4 = 10		10 - 4 = 6

2. Поясни на основі числового ряду, як додати число 4 та відняти число 4. Виконай обчислення і запиши результати.

$1 + 4 = .$	$5 + 4 = .$	$8 - 4 = .$
$2 + 4 = .$	$6 + 4 = .$	$7 - 4 = .$
$3 + 4 = .$	$10 - 4 = .$	$6 - 4 = .$
$4 + 4 = .$	$9 - 4 = .$	$5 - 4 = .$

3. У Миколки 4 марки, у Галинки — стільки ж. Скільки марок у Миколки і Галинки разом?

$$\square \square \square = \square (\text{____.})$$

Відповідь: \square марок.

4. У Тараса було 9 зошитів. Чотири зошити він списав. Скільки зошитів залишилося в Тараса?

$$\square \square \square = \square (\text{---})$$

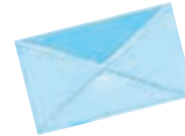
Відповідь: \square зошитів.

5. Щоби відправити 6 листів, купили 4 конверти. Скільки листів залишилося без конвертів?

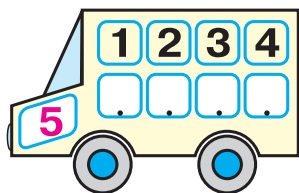
$$\square \square \square = \square (\text{---})$$

Відповідь: \square листи.

6. $3 + 4 \rightarrow \square - 3 \rightarrow \square + 4 \rightarrow \square - 3 \rightarrow \square - 4 \rightarrow \square$

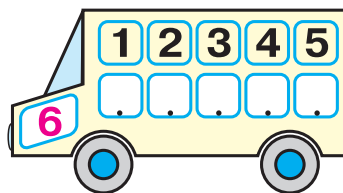
7. Повтори склад чисел 5, 6 та 7 і виконай дії.

$$5 - 4 = \square$$

$$6 - 3 = \square$$

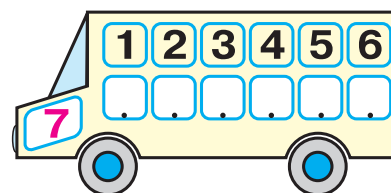
$$7 - 2 = \square$$

$$7 - 4 = \square$$

$$7 - 1 = \square$$

$$6 - 4 = \square$$

$$5 - 3 = \square$$

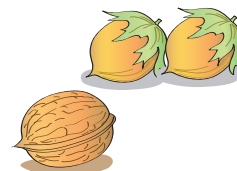
$$6 - 1 = \square$$

$$5 - 2 = \square$$

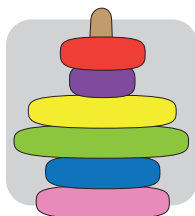
8. У Тетянки було 5 лісових і 4 волоські горіхи. Скільки всього горіхів мала Тетянка?

$$\square \square \square = \square (\text{---})$$

Відповідь: \square горіхів.

9.

Збільшення та зменшення числа на 4

1.

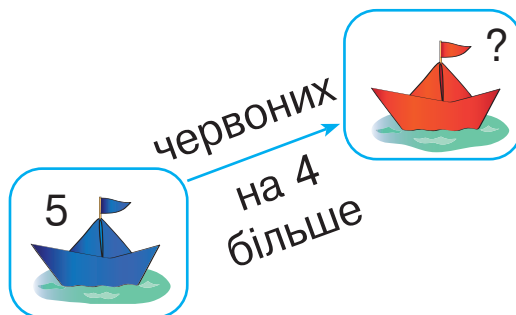
Збільш на 4				
1	3	2	6	4
____	____	____	____	____

Зменш на 4				
10	6	5	9	8
____	____	____	____	____

2. Розв'яжіть задачі.

1. У ставочку плавало 5 синіх корабликів, а червоних — на 4 більше. Скільки червоних корабликів плавало в ставочку?

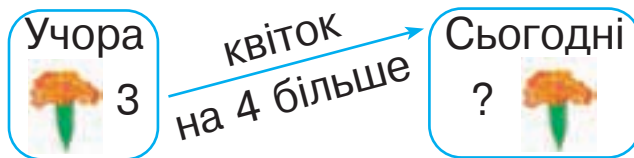
$$\square \square \square = \square \text{ (} ___\text{.)}$$

Відповідь: червоних корабликів.

2. Учора на клумбі розцвіло три квітки, а сьогодні — на 4 квітки більше. Скільки квіток розцвіло на клумбі сьогодні?

$$\square \square \square = \square \text{ (} ___\text{.)}$$

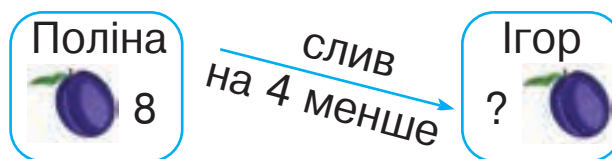
Відповідь: квіток.

3. У Поліни 8 слив, а в Ігоря на 4 сливи менше. Скільки слив у Ігоря?

$$\square \square \square = \square \text{ (} ___\text{.)}$$

Відповідь: сливи.

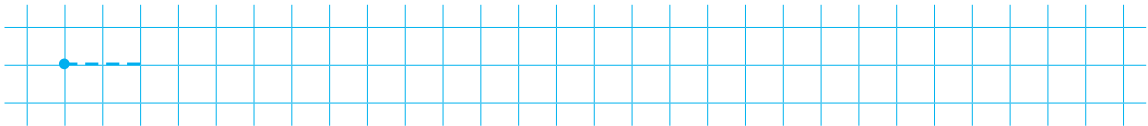
3. Заповни таблицю за зразком.

Було	5	6	4	7
На 3 більше	8	.	.	..
На 4 менше	1	.	.	.

4. Допиши пропущені знаки арифметичних дій.

$3 \square 4 = 7$	$6 \square 4 = 10$	$7 \square 4 = 3$
$9 \square 4 = 5$	$1 \square 4 = 5$	$6 \square 4 = 2$

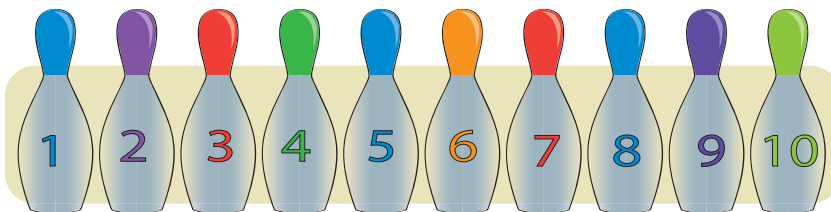
5. Накресли відрізок завдовжки 6 см.

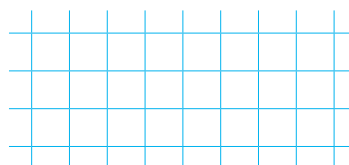
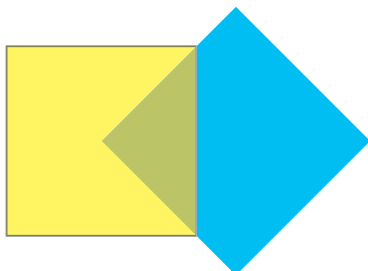
6. Обчисли. Підкресли тільки різниці.

$7 - 3 = \square$	$9 - 1 = \square$	$3 + 3 = \square$
$3 + 2 = \square$	$2 + 2 = \square$	$3 - 2 = \square$
$8 - 4 = \square$	$2 + 4 = \square$	$5 + 4 = \square$

7. Скільки червоних і синіх кеглів разом? Запиши в клітинці. Який номер має третя справа кегля? Обведи її.

8.

Знаходження невідомого доданка

1. Пригадай, як називають числа при додаванні. Як пов'язані між собою дії додавання та віднімання? Розглянь записи і зроби висновок, як знайти невідомий доданок.

$$4 + \square = 7$$

$$7 - 4 = 3$$

$$\square + 2 = 8$$

$$8 - 2 = 6$$

Щоб знайти невідомий доданок, треба від суми відняти відомий доданок.

2. Заповни таблицю.

Доданок	4	\square	4	4	\square	3
Доданок	\square	2	\square	3	2	\square
Сума	6	7	8	\square	10	10

3. У спортзалі було 8 м'ячів: 5 червоних і декілька синіх. Скільки синіх м'ячів було в спортзалі?

$$8 - \square = \square (\text{____.})$$

Відповідь: \square сині м'ячі.

$$6 - 2 \square 1 + 4$$

$$9 - 4 \square 4 + 4$$

$$5 + 3 \square 3 + 5$$

$$8 - 3 \square 4 + 0$$

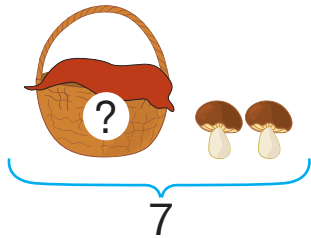
$$10 - 1 \square 1 + 9$$

$$7 + 2 \square 10 - 3$$

5. За малюнками складіть і розв'яжіть задачі.

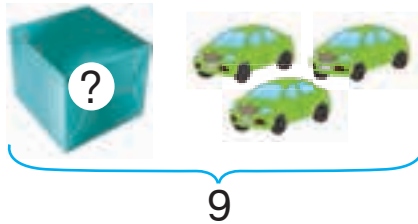
1.

$$\square - \square = \square \text{ (____.)}$$

Відповідь: \square грибів.

2.

$$\square - \square = \square \text{ (____.)}$$

Відповідь: \square машинок.

6. Обчисли. Підкресли найменшу суму.

$1 + 4 = \square$

$6 + 4 = \square \square$

$10 - 2 = \square$

$10 - 3 = \square$

$8 - 4 = \square$

$5 + 4 = \square$

7. Коли Оленка подарувала братикові нову машинку, в нього стало 6 машинок. Скільки машинок було в братика спочатку?

$$\square \square \square = \square \text{ (____.)}$$

Відповідь: \square машинок.

8. Розташуй літери в порядку спадання чисел і отримаєш слово. Запиши його.

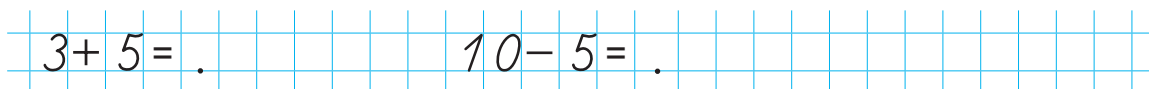
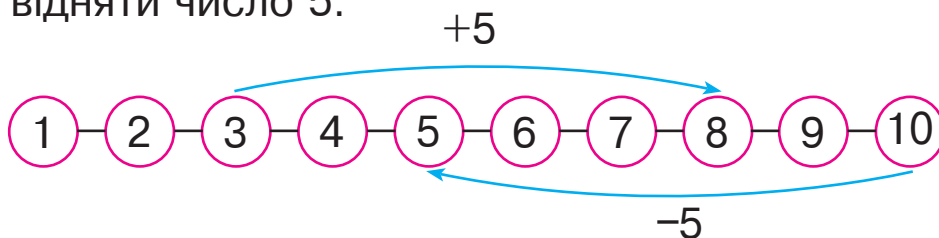

Додавання та віднімання числа 5. Діаграма

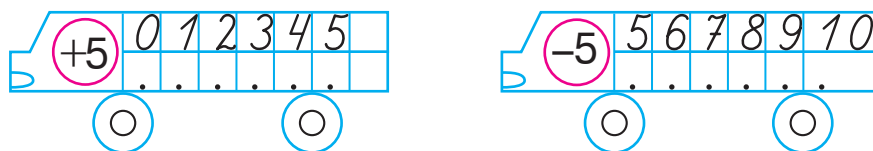
1. Досліди таблиці додавання та віднімання числа 5.

$1 + 5 = 6$		$6 - 5 = 1$
$2 + 5 = 7$		$7 - 5 = 2$
$3 + 5 = 8$		$8 - 5 = 3$
$4 + 5 = 9$		$9 - 5 = 4$
$5 + 5 = 10$		$10 - 5 = 5$

2. Поясни на основі числового ряду, як додати число 5 та відняти число 5.

3. Допиши пропущені числа.

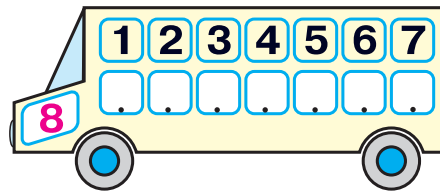
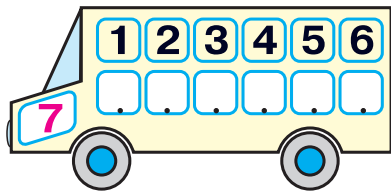
4. У лісі жило 4 білочки. До них переселилося ще 5. Скільки білок стало жити в лісі?

+ = (____.)

Відповідь: білок.

5. Повтори склад чисел 7 і 8 та виконай віднімання.

$$7 - 5 = \square$$

$$8 - 4 = \square$$

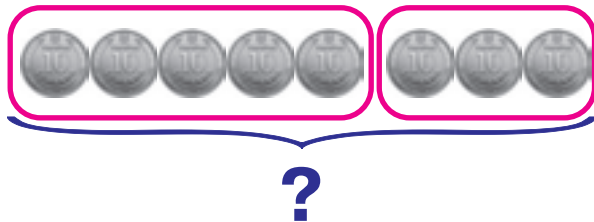
$$7 - 3 = \square$$

$$8 - 5 = \square$$

$$8 - 1 = \square$$

$$8 - 2 = \square$$

6. Виконай дії з десятками. Допиши пропущені числа.

$$5 \text{ дес.} + \square \text{ дес.} = \square \text{ дес.}$$

$$6 \text{ дес.} - \square \text{ дес.} = \square \text{ дес.}$$

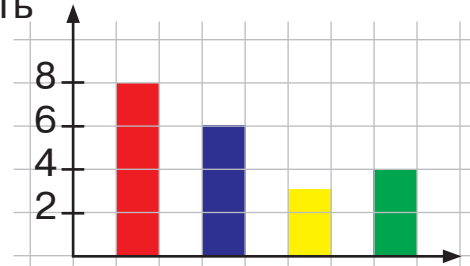
7. Будь-яку інформацію можна подати наочно за допомогою графічного зображення — **діаграми**.

Миколка колекціонує іграшкові автомобілі. У нього 8 червоних, 6 синіх, 3 жовті та 4 зелені моделі автомобілів.

Смужкова діаграма

Кількість **Стовпчаста діаграма**

Моделі автомобілів

За поданими діаграмами можна визначити, скільки всього моделей автомобілів є у Миколки; яких автомобілів у хлопчика найбільше або яких найменше.

ЗМІСТ

Компоненти дії додавання. Многокутник	4
Число і цифра 0. Порівняння нуля з натуральним числом	6
Додавання та віднімання числа 0	8
Компоненти дії віднімання. Куб	10
Переставний закон дії додавання.....	12
Додавання та віднімання в межах 10	14
Задача. Структура задачі.....	14
Складання та розв'язування задач за малюнками.....	16
Розв'язування задач на знаходження суми	18
Розв'язування задач на знаходження остачі.....	20
Урок-дослідження. Складання та розв'язування задач	22
Додавання та віднімання числа 1	24
Збільшення та зменшення числа на 1	26
Додавання та віднімання числа 2. Куля	28
Збільшення та зменшення числа на 2	30
Задачі на збільшення та зменшення числа на кілька одиниць	32
Додавання та віднімання числа 3	34
Збільшення та зменшення числа на 3	36
Урок-дослідження. Десяток	38
Додавання та віднімання числа 4	40
Збільшення та зменшення числа на 4	42
Знаходження невідомого доданка	44

Додавання та віднімання числа 5. Діаграма	46
Збільшення та зменшення числа на 5	48
Різницеве порівняння чисел	50
Двадцять, тридцять, сорок	52
Додавання та віднімання числа 6	54
П'ятдесят, шістдесят, сімдесят.....	56
Урок-дослідження. Задачі, що містять поняття «стільки ж»	58
Додавання та віднімання числа 7	60
Вісімдесят, дев'яносто, сто	62
Додавання та віднімання чисел 8 і 9.....	64
Кілограм	66
Літр.....	68
Десять десятків. Порівняння задач	70
Додавання кількох доданків.....	72
Віднімання кількох чисел	74
Додавання та віднімання по одиниці	76
Додавання та віднімання чисел частинами.....	78
Гривня	80
Числовий вираз. Значення числового виразу.....	82
Рівність, нерівність	84
Урок-дослідження. Розв'язування задач. Знаходження значень виразів	86
Цікаві завдання	88
Задачі про жолуді та каштани.....	88
Задачі про Шахове королівство.....	92